

Almby-Norrbyås hembygdsförening

Medlemsblad nr 42

Augusti 2015

Erik Rosenbergs stuga i Oset

Foto L Bäck

JUBILEUM 20 ÅR

INNEHÅLL: Oset, höstens program, apotek,
ledare, tävling, styrelsen

Redaktör, skrivare och grafisk form Lennart Bäck

Inför hösten 2015

I vilken riktning ska vi gå och att därmed kunna påverka framtiden kräver att vi vet var vi är och att åtminstone ha ett hum om var vi varit. Detta är för mig motivet till en hembygdsrörelse.

I detta höstnummer,

medlemsblad nr 42, presenteras Oset med dess historia och omgivning. Om detta har och skulle ännu mer kunna skrivas. Inte minst har det rika fågellivet väckt uppmärksamhet. Oset har sedan den stora restarteringen avslutad med invigning av Erik Rosenbergsstuga 2006 blivit ett besöksmål för människor och fåglar. Att området även tidigare under 1900-talet varit en plats för örebroare är för många mindre känt. Vad sägs om sandstrand för bad och motortävlingar på is?

Nu är möjligheten att bo riktigt nära de fågelrika våtmarkerna på gång.

Det område som en gång torrlades för att det var "vattensjukt" har nu åter förvandlats till "vattenrikt". Att delar om området som gränsar till reservatet bebyggs kommer inte att försämra fågellivet. Redan idag letar som exempel viporna mask i parkerna i Näsby.

Almby-Norrbyås hembygdsförening har i höst funnits i tjugo år. Detta tänker vi uppmärksamma lite extra. Det låter inte så mycket med tjugo år, men villorna och flerbostadshusen som är yngre är många i Näsby och Ormesta. Och utvecklingen av Sörbyängen går lika fort. Hoppas många av de nya Almby-, Näsby-, Ekeby –Almby- och Sörbyborna vill ansluta sig till föreningen. Många medlemmar ger oss bättre möjligheter att påverka byggandet på Pappersbruksområdet. Vår hembygdsförening vet var vi varit och var vi är både på landsbygden och i staden och därför kan vi vara en röst att lyssna på inför framtiden.

Väl mött i Stortorpskogen eller Grisparken eller

Lars Johansson

Hemsidan

Till föreningens hemsida kommer du genom att helt enkelt skriva Almby-Norrbyås hembygdsförening. Hemsidan innehåller aktuellt program och man har tillgång ett stort antal tidigare medlemsblad.

Rosenbergs stuga.

Rosenbergs stuga inköptes i Kumla och uppsattes på nytt på nuvarande plats med fin känsla för att behålla det ursprungliga. På vinden inreddes ett enda rum med två takfönster och tanke på eventuella övernattningar. Där kan man också t ex ha styrelsemöten men bör anmäla detta till kommunen.

Bottenvåningen innehåller storstuga, kök och förstuga med vindstrappa. Storstugan är ljus med tre fönster och en stor kamin för vedeldning. Köket är påvert men möjligt att använda. Vatten måste man bära med sig till köket.

I ett särskilt uthus finns dass och vedbod.

Från början utrustades stugan men efterhand har bl a dammsugaren och väggklockan stulits.

Stugan är öppen mellan 07 och 22.

Föreningen hade till en början ett uppdrag att hålla ett öga på att förhållandena vid stugan var tillfredsställande och en särskild skylt fanns uppsatt på väggen. Detta gäller inte längre.

Vår hembygdsförening anordnade under några år påskfrukost på annandag påsk som följdes av guidad fågelskådning. Det tog slut när påskan inföll alldeles för tidigt på våren.

Påskfrukost annandag påsk 2006. Marianne och Staffan Carlsson, Paul Rothamel, Kåre m fl njuter av risgrynsgröt, ägg och macka.

Oset

O s betyder mynning och finns i t ex Aros (åmynningen) i äldre namn på Uppsala och Västerås. För Örebro är det Svartåns os där ån slingrade sig och som sträckte sig till Slussen. Uppströms därifrån fanns ett antal forsar som till en liten del utnyttjades för att driva vattenhjul. Utanför Concordia finns rester av en kanal för ett underfallshjul som drev maskinerna i de olika fabriker som funnits där.

Hjälmarens medelvattenstånd sänktes med drygt 1½ meter 1878-87 och strandskogen och vassarna började breda ut sig på nya ställen. Vissa

bönder hade varit motståndare till sänkningen men kunde nu odla effektivare på de forna strandängarna om inte marken sjönk ihop alltför mycket. Bönderna i Ormesta men också i Näsby fick en del ny mark och släppte nu kreaturen på ängarna vid Oset i stället för att slå strandängarna.

Örebro stad byggde stadens renhållningsverk i Oset i Almby socken där det skulle vara på avstånd från bebyggelsen. Det var svårt att röra sig i Oset. Så småningom byggde olika bensinbolag stora cisterner på norra sidan av ån och skapade Oljehamnen.

Utsikt från den gamla tippen mot Oljehamnen år 1980.

Foto Gunlög Enhörning Örebro stadsarkiv.

Sannolikt hade Oset alltid lockat ett stort antal fåglar och detta fortsatte efter sänkningen. Vissa tider jagades en del arter för köttets skull. Gymnasisten Erik Rosenberg som flyttat in från Värmland upprördes framför allt av jakten på morkulla och lyckades få jaktförbud i den inre delen av Oset 1921. Rosenbergs anseende och strid för fåglarna i Oset övertygade stadsfullmäktige som beslutade 1943 att området skulle vara naturpark.

Oset blev 1968 naturreservat som senare har utvidgats.

Under 1990-talet skedde stora förändringar, och i dag är det en helt annan anblick som möter besökaren: Soptippen har förvandlats till hedmark, där nypon och andra bär lockar fåglar i stora mängder. Små dammar har också skapats för att ge grodor och vattensalamandrar goda boplatser. De gamla oljecisternerna är rivna och området förvandlat till populärt friluftsbad. Med valar och pumpanordningar har de madmarker som försvann vid den stora Hjälmarsänkningen till viss del återskapats. Fågeltorn, plattformar, grillplatser och kilometervis med cykelvägar har förvandlat Oset till "stadens framsida".

Naturens hus

Naturens hus är ett friluftscenter i naturreservatet i den del som kallas Vattenparken. Byggnaden uppfördes 2006, ritades av arkitekt Håkan Bjurström och är i sten med stora fönsterytor som öppnar sig mot en konstgjord vattenspegel.

Den ingår i projektet Åstaden som drivs av Örebro kommun och som verkar för att förbättra natur och rekreationsmöjligheter i området kring Svartån. I Naturens hus finns restaurang, café, utställningslokaler och naturskola.

Årta

Tofsvipa

Sothöna

- 1 Munkatorpsmaden
- 2 Venastugan
- 3 Venamaden
- 4 Rävängsmaden
- 5 Promenadväg över vattnet
- 6 Rävängsstugan
- 7 Pers hög
- 8 Tillgänglighetsanpassad bro över Lillån
- 9 Vattenparken
- 10 Naturens hus
- 11 Ormesta holme
- 12 Erik Rosenbergs stuga
- 13 Osets våtmarker

— Promenadvägar

- Grillplatser
- Fågeltorn
- Gömsle
- Toalett
- Raststuga
- Café
- Restaurang
- Skridskoled, vintertid

Du kan cykla, gå eller ta dig fram i rullstol på naturreservatens promenadvägar (det finns mindre höjdskillnader på vissa partier). Mer info finns vid de större parkeringarna.

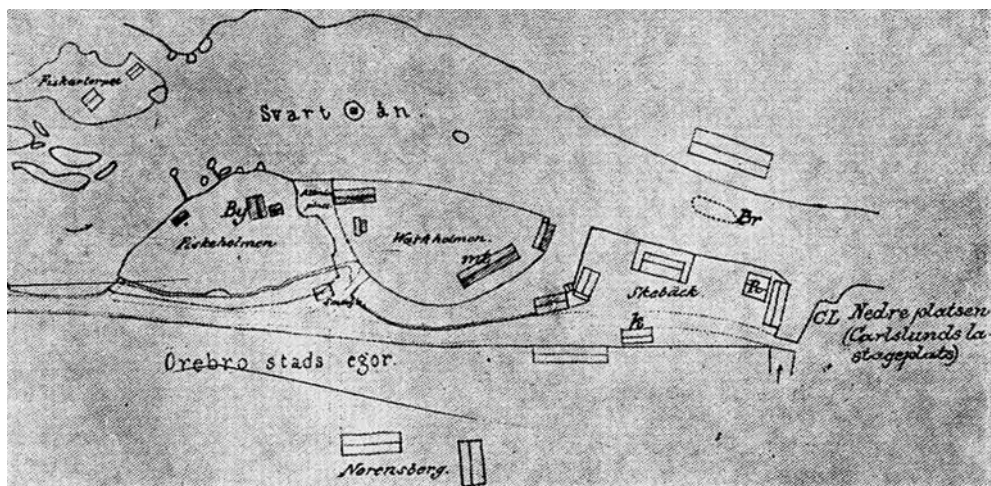
Minnesbilder

Utdrag ur "Nostalgisk holmgång" från NA 11 januari 1983.

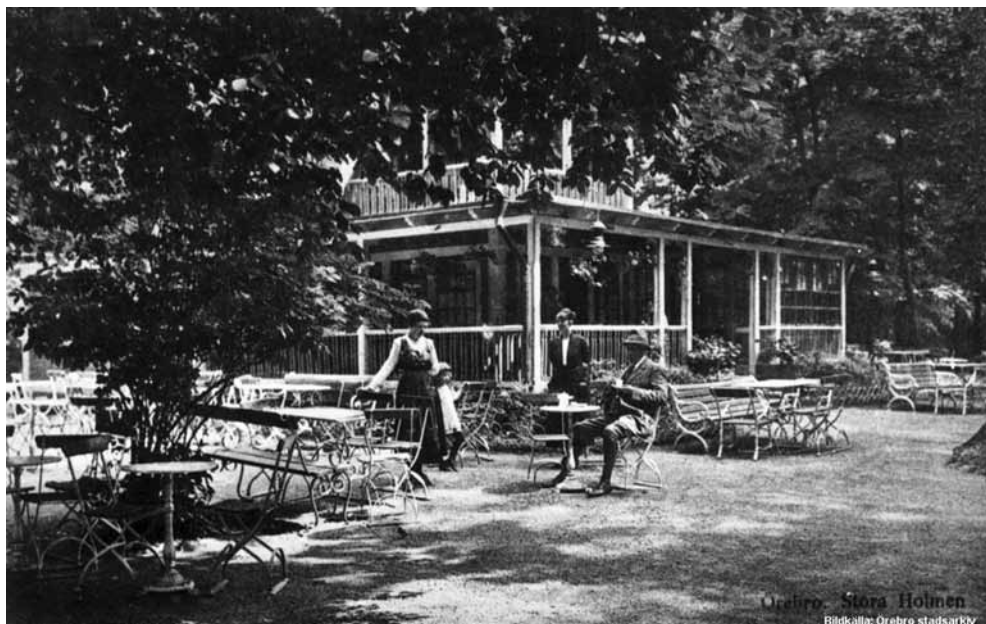
I slutet av 1880-talet fanns det ännu kvar två holmar, Varvs- och Fiskeholmarna strax nedanför dammbordet vid Slussen. Här låg före Svartåns kanalisering stadens hamn. På holmarna fanns många byggnader för hamnens och sjöfartens behov. Holmarna inköptes 1891 av staden, varefter de omkring sekelskiftet utfylldes och förenades med fasta land. Runt nuvarande slussområdet fanns före kanaliseringen en hel arkipelag av små holmar, tolv till antalet. De var förenade med varandra genom små gångbroar i den här då forsande Svartån. På den nuvarande Slussholmen låg Fiskartorpet

som byggdes om då Slussen kom till 1888. Stugan var dessförinnan uppförd i schweizerstil och låg i lummig grönska. Här hade några av stans bemärkta borgare under 1880-talet sommarnöje. (Hänvisning till boken "Förr och nu" 1868).

En annan holme är Ekholmen, även kallad Hundholmen efter där begravna hundar. En konstgjord holme fanns en tid på Concordiaområdet. Ingenjör Engelbrektsson hade låtit gräva en kanal för att där driva en kvarn. ---- Den grävda kanalen fylldes dock inte igen förrän i början av 1900-talet.

Hamnen i Skebäck före hjälmarsänkningen. By=Byggnästarebyggnad, mt=masthuset, K=skepparnes kokhus, R=rödfärgskyrkan, Br=brobänk. Fiskartorpet= nuvarande Slussholmen.. Dessutom Fiskeholmen och Werkholmen. I Norensberg fanns ett värdshus.

På Stora holmen fanns restaurang, Laxåstugan och kafé. Flera tusen personer kunde komma för att lyssna på de återkommande konserterna.

Stora holmen förvandlades till park redan 1817 av dåvarande landshövdingen Nils Gyldenstolpe som själv reste sin minnessten där. Holmen kallades förr Prostön men på 1800-talet allmänt landshövdingens holme. Redan 1839 öppnades den första kaffeserveringen. Senare följde även restaurangrörelse, där det serverades frukostar, middagar och sexor. Till besökarnas trevnad framfördes musik flera gånger i veckan av olika musikkårer, Tengwallska kvintetten, Livreg husarers musikkår, Örebro frivilliga skarpskyttekårs musikkår m fl. Vidare förekom alla möjliga attraktioner, tivoli, fyrver-

keri, ballonguppstigning, karnevals-tåg, löpning i säck, klättring på stång mm. Örebro Arbetareförening anordnade 1883 troligen de första organiserade idrottstävlingarna i Sverige. Redan 1869 uppvisades det nya fartvidundret velocipeden på Stora holmen. Örebro Kägelklubb byggde 1878 en kägelbana varefter klotrullningen kunde börja.

Den höga kulle som finns på holmen är ditförd av uppmuddrade jordmassor från kanalgrävningen och rensningen av den då grunda Svartån.

Rikard Fredell

Fågeltornet

OK 1 (Erik Rosenberg), en överlägsen språklig stilist, skrev nedanstående om Tornets tillkoms

"Fågeltornet i Oset.

Vårfrudagen 25 mars 1952 var en äkta nordisk vinterdag med djup nysnö över land och isar. 10-12 köldgrader och bländande solsken. Viporna, lärkorna och bofinkarna, som anlänt i början och mitten av månaden, voro som bortblåsta. Men i Tornet var OK (Ornitologiska klubben) församlad under glädje och gamman: Denna dag, den sista av helgade Marie bebådelsedagar, invigdes fågeltornet!

Två och ett halvt år hade gått sedan den höstdag då fågeltornet blev påtänkt. Turliga omständigheter samverkade: Kronans luftförsvarstorn voro till salu just då och Örebro stad befanns ha en idealisk tomt vid Ladvikens strand invid Ormesta holme. Men från tanke till handling och resultat är ett långt steg. Utan 26:ans (Roihan Sörling) praktiska kunnighet, energi och pådrivningsförmåga och 25:ans (Bengt Geijer) juridiska insikter och goda kontakter med myndigheterna, hade nog aldrig klubben gått iland med företaget.

I Tornet torde vi som på få andra ställen få en intim inblick i fågellivet i vass och laguner. Här bör också sträcket av högnordiska vadare kunna iakttagas kanske bättre än annorstädes i landets inre.

Må fågeltornet vid Oset bli till glädje och nytta för oss nutida OK-are som för nästa generation!"

Foto Knut Borg

Förhandlingarna om köpet av luftbevakningstornet (i Varberga) inleds hösten 1949 med staben för Fo51. Nedmonteringen började 5 februari 1950 och lastbilstransporten gick till Ormesta holme den 12 mars 1950. Grundgrävningarna för tornet påbörjades den 10 september och uppförandet tog större delen av 1951 i anspråk. Till tornmästare

utsågs under många år OK 26 (Robert Sörling).

En speciell Tornbok införskaffades och i denna noterades fortlöpande alla intressanta händelser under åren 1952- 1976.

Tornet överlämnades till OK av aktieägarna 1969.

Det överläts till Parknämnden 1981 och revs cirka 2000.

Almbyrötter.

Utdrag ur Almbyinformation 20 april 1997.

Under mina cykelturer förra sommaren gjorde jag en runda till Oset. Jag körde efter Svartån och följde ån till mynningen. Där är det stopp för cykeltrafik. Det blev att bära cykeln på smala spångar över sankmarker med vindfällan och snårskog. --- Och där i en glänta står ett fågeltorn.

Jag ser hela Hemfjärden från toppen av tornet. Nedanför tornet ligger Hjälmarsviken och Ladviken. Vid Hjälmarsviken låg en dansrestaurang som var ett populärt utflyktsmål kring sekelskiftet. Då gick ångslupar från hamnen och Slussen med passagerare till Hjälmarsviken.

Vänder jag blicken mot land ser jag "Jacksons udde" som var Almby och österbornas utflyktsmål sommartid med långgrund badplats och sandbotten ända ut till segelrännan. Hur fick den delen av Oset sitt namn?

Efter Hemfjärdens södra strand ser jag Hjälmarsbergs herrgård. --- Bakom herrgården låg "Palmborgs udde". Det var en skofabrikör Palmborg som där hade en stor tvåvånings sommarvilla. Vid uddens baksida fanns ett källsprång med gott vatten där båtfolket fyllde på sitt vattenförråd. --- På södra sidan finns en enda sten "hjälmarsbergsstenen" som vid normalt vattenstånd är synlig över vattenytan.

Stig Bergström

Lite smått om fåglarna vid Oset

Den som gjort fågellivet i de inre delarna av Hemfjärden kända är utom allt tvivel Erik Rosenberg. I Örebro Biologiska förening och sedan Ornitologiska Klubben organiserades under hans ledning arbetet med att hålla reda på fåglarna. Med åren fick Närkes Fältbiologiska Ungdomförening och Föreningen Kvismare fågelstation ta över och nu är det till stor del Närkes Ornitologiska Förening som förvaltar arvet.

Men åter till själva fåglarna. Mycket har förändrats sedan den unge Erik i 1910-talets slutskede började exkursera i Oset och Rynningeviken. För de flesta fågelarter som är knutna till våtmarker och odlingslandskapet har det gått dåligt. Jag tar bara storspov, rapphöna, storskarv och havsörn som några exempel.

I Erik Rosenbergs bok *Oset och Kvismaren* berättar Erik om den 13 april 1919. "Vid middagstiden anlände storspovarna. Det var fjorton stycken, som kommo söderifrån. Över Oset sänkte de sig och togo sina häckningsplatser i besittning. Jag tyckte det var något av en upplevelse att se dessa trevliga fåglar, just när de kommo tillbaka från sin utrikesresa. Makarna hade flyttat bort vid olika tider, men nu hade åtmins-

tone ett av paren träffats under resan och följts åt, vilket jag en stund senare kunde konstatera vid en liten äng i skogskanten, där paret häckat i många år." För helhetsbilden kan även fast det inte gäller fåglar noteras att första världskriget ännu inte riktigt avslutats. Han skriver "Jag minns nu inte om det var rågkaffe, knallkaffe, ollonkaffe eller rent av riktigt kaffe; men bra smakade det ..."

1949 skriver Erik i *Osetvaktboken* om att fem par storspov som gått till häckning mellan Oset och Ormesta förmodligen inte fick ut någon unge. Förmodligen trampades de ihjäl av de betande kreaturen.

I början av 1970-talet fanns ännu någon storspov kvar i området under häckningstid men med okänd framgång. Nu är de sedan dess borta och kanske, kanske kan de återkomma tack vare de omfattande restaureringarna.

Rapphönan omnämns i förbigående lite här och där i Erik Rosenbergs berättelser. Statistik från jägarna visar att det under 1950-talet sköts några tusen rapphöns årligen i landskapet. Vintern 1967 fanns en kull rapphöns i Näsby där nu Holländaregatan ligger. Denna kull reducera-

Rapphöna (Foto Michael Ugglä)

des efter predation och en av ungfågeln avled efter kort tids vård för skador orsakade av katt. Den fågeln stoppades upp och finns nu i mina ägor. Sedan dess saknas arten i hela odlingslandskapet mellan Hjälmarren och Markskogen.

Någon enstaka storskarv sågs någon sällsynt gång sittande med utbredda vingar på stenarna i Rynningeviken. Från mitten av 1980-talet skedde en ökning. Först i Östersjön och där efter i sjöar i inlandet och så även i Hjälmarren. De till Oset närmaste häckningsplatserna finns vid norra Ässundet. Skarvar ses numera dagligen i området från april till oktober och stundom i många tiotal.

I nog exakt 100 år saknades havsörnen som häckande fågel i Hjälmarren. Först jakt och från 1950-talet miljögifter har slagit hårt mot våra rovfåglar.

Är man högst i näringskedjan, vilka rovfåglar är, så koncentreras kemikalierna dit med död eller ofruktbarhet som följd. 1972 inleddes ett projekt med utfodring vintertid av örnar. Kött som var garanterat fritt från miljögifter lades i våra trakter ut bl a i Kilsbergen och Kvismaren. Detta resulterade i att gamla häckningsdugliga fåglar avgiftades och många fler oerfarna unga örnar överlevde det nålsöga som första vintern innebär. Numera ses havsörnen nästan dagligen i Oset och många gånger ses flera. De är numera så talrika att de försämrar för fiskgjusen. De stjälar nämligen den fisk som gjusen är på väg till sina ungar med. Med fisk i klorna blir havsörnen en bättre jakt-pilot än transportflyget gjuse.

Lars Johansson

Storspov

PROGRAM HÖSTEN 2015

Måndagen den 31 augusti klockan 18.15.

Samling vid kyrkans övre parkering
därefter guidat besök på

gravfältet Enbuskabacken och i Almby kyrka.

Guider Kåre Schortz och Lennart Bäck.
Samverkan med föreningen Arkeologi och historia.
Ta med fika.

Lördagen den 12 september klockan 10-12.

Samling vid reningsverkets parkering klockan 10.00.

Vandring i Oset

guider Lars Johansson och Lennart Bäck.
Glöm inte fikakorgen!

Tisdagen den 29 september

Almby Trygghetsboende klockan 18.30

Före Hindersmäss en förklaringsmodell av hur Örebro kom till.

Lennart Bäck berättar till ett bildspel
om sin nyutkomna skrift.

Söndagen den 11 oktober

Skördegudstjänst i Almby kyrka

Gudstjänsten börjar klockan 10. Vår förening svarar för bordet med skördeprodukter i kyrkan. Produkterna lottas ut vid det efterföljande kyrkkaffet i Församlingshemmet.
Musik till nyckelharpor.

HÖSTEN 2015 PROGRAM

Tisdagen den 10 november
Almby Trygghetsboende klockan 18.30.

Valle i Koja

En lovordad och mycket vacker film om ett märklgt
levnadsöde i södra Närke.

Söndagen den 29 november i
Norrbyås kyrka klockan 16.00

Ljuskudstjänst i advent

kyrkoherde Birgitta Maltén
Kyrkkaffe i Församlingshemmet.

Tisdagen den 8 december
Almby Trygghetsboende klockan 18.30

Kalkbrottsbygden

en dokumentation av stenbrytningens historia
och dess betydelse för Yxhultsbygdens framväxt.

**Berndt Eliasson berättar
till sitt imponerande bildspel.**

Kvällen inleds med en resumé av
vår förenings 20 verksamhetsår.

**Eventuella programändringar annonseras under
Föreningsnytt i NA och på föreningens hemsida.
(Googla på Almby-Norrbyås hembygdsförening)**

Renhållning i Örebro

På 1870-talet insåg de styrande i Örebro att avloppsvattnet inte alla tider kunde ledas bort förrän Hjäl-maren hade sänkts. I samband med sänkningen började man lägga av-loppsledningar, ett system för norr och ett för söder. Dessa mynnade i Svartån nedströms Slussen. (Platsen för utloppet från norr syns nu som en betongkant bland granitblocken).

Vi sekelskiftet blev Örebro plötsligt en industristad med många inflytare. Nya krav ställdes på sanitära förhållanden och på hälsovården. En kommitté tillsattes som studerade Eskilstunas renhållningsverk och i stort sett kopierade deras lösning. Kommittén samlade följande uppgifter om staden 1902.

Inwånare 20 000. Afträden på gårdar 1122. Våningsklosetter 402. Stall 204. Ladugårdar 44. Svinhus 14.

Latrinmängden per vecka beräknades till 12 000 kilogram, svinmaten till 20 000 kilogram och soporna till 180 000 kilogram.

Den 11 juni 1904 beslutade stadsfullmäktige att inrätta ett avfallsverk och införa ett sorteringssystem där stadsborna skulle skilja på svinmat, sopor och skräp. Flera platser disku-

terades för det kommande renhållningsverket men till slut köpte fullmäktige cirka 25 hektar vid Skebäck av grosshandlare Gustav Andersson för 61 000 kr. Skebäcksjärnvägen förlängdes, en ny väg anlades och byggandet satte i gång. Verket togs i drift i januari 1908, svingården ett halvår senare. Den totala kostnaden blev 355 000 kr.

Latrinet samlades i kärl (4 800) fyllda till en fjärdedel med torvströ och byttes varje vecka. Innehållet rötades och blandades med mera torvströ och såldes som jordförbättring under namnet Pudrett.

Svinmaten, matrester och köksavfall, kokades på Renhållningsverket och gavs till svinen som växlade mellan 300 och 600 i antal. De första åren fram till världskrigets slut gav fläsket från svinen ett ekonomiskt överskott men förtalades och blev svårsålt. Hushållens sortering var bristfällig och en hel del sopor följde med svinmaten.

Soporna användes dels som bränsle för att koka svinmaten och tina latrinkärlen, dels komposterade för att bli gödsel.

Avfallet — kläder, bleckplåt, glas, porslin mm — fördes bort tillsammans med resterna från den egna verksamheten. Till en början lades det mesta i lergroparna vid Marks tegelbruk tills Trängregementet klagade. Man började då dumpa avfallet på sankängarna nedströms vilket blev till ett stort berg efter 40 år.

Från 1920-talet gick Renhållningsverket varje år med förlust. Hästtransporterna tog lång tid, en halvtimme in till stan, men förlusterna fortsatte även sedan lastbilar börjat ta över. Svingården överläts till en privat entreprenör 1934 men lades

ner ganska snart. Många hävdade att samhället borde stå för en del av kostnaden för Renhållningsverket. Utgiften var ett öre per dag och invånare.

Gaturenhållningen hade skötts av gårdsägarna men 1920 fick Renhållningsverket denna uppgift. Med tiden blev snöröjning och sandning verkets största utgiftspost men överfördes till Byggnadskontoret 1952. Renhållningsstyrelsen upphörde 1956 samtidigt som planeringen för en ny soptipp tog fart. Söptippens anläggning ansågs vara för dyrt.

Renhållningsverket på 1910-talet. Längst till vänster står en järnvägsvagn. Några av byggnaderna är nu del av Marinan. Foto Sam Lindskog. Örebro stadsarkiv

Hjälmarörelse

På Hjälmarens har hållits tävlingar med hästar men mest omtalat biltävlingar. På trettioalet ordnades nästan varje vinter biltävlingar med kända förare. 1934 hade ett antal bilförare från Mellaneuropa kontrakterats för tävling den 3 mars. Veckan före måste man meddela att tävlingen måste ställas in i brist

på is (Samma dag inställdes också Vasaloppet). Trots detta måste de kontrakterade förarna få ut sitt arvode och SMK Örebro var nära konkurs.

En annan vinter körde en bil i mörkret efter tävlingarna ner i en vak och flera omkom

Från biltävlingen 1939. Stadsarkivet i Örebro

Berggrens kafé

Öster om Naturens hus är ett grävt dike och intill detta dike finns grundstenarna till Berggrens kafé som var ett omtyckt utflyktsmål de första årtiondena på 1900-talet. Förutom grundstenarna syns i dag några bärbuskar och en kulle intill stigen där källaren fanns. I kaféet kunde man också hyra roddbåt för 25 öre under obestämd tid för att ta ex ro till Omesta holme och dansa. Marken sjönk under kaféet och en skräna säger att man måste stänga när marken nådde fönstren. I verkligheten stängde kaféet när en olycka drabbade familjen.

I början av 1900-talet kunde man på Hemfjärdens is se flera tiotal isjakter som snabbt flög över isen. Stora tävlingar genomfördes med de hembyggda jakterna och örebroarna hörde till eliten i landet. Dagens isjakter har en annan konstruktion än den man kan se på de gamla bilderna.

Foto Sam Lindskog, Stadsarkivet

Örebro III 1957, det år då de sista ordinarie turerna mellan Örebro och Stockholm kördes. Lasttrafiken fortsatte några år till med spannmål från Hamnplan och olja till Oljehamnen. Muddringen av farleden upphörde och man trodde på 60-talet att all sjötrafik i Örebro skulle upphöra. Örebro III var krogbåt en tid men bogserades ut från hamnen 1997 i ett förfärligt skick.

Apotek på Öster.

Nu har vi tre apotek på Öster i Örebro, apoteket vid Tybble vårdcentral, Lloyds nära Ronnie-statyn och Cura apoteket Universitetet i den nya ICA-Maxi-butiken.

Avregleringen av det statliga Apoteket AB markerades den 17 januari 2010 med invigningen av ett nytt apotek. Efterföljaren, den statliga koncernen Apoteket AB får enligt avtalet efter avregleringen bara ha 35 % av antalet apotek vilket innebär cirka 330. Dessutom hör till koncernen 150 apotek i Apoteksgruppen som är undantagna för att säljas till enskilda apotekare vilket inte skett. Efter 2010 har 6 företag köpt de lediga apoteken och skapat apotekskedjor. För att apoteken skulle kunna tillhandahålla medicin tillförde staten till en början en subvention på 500 miljoner.

PRO var envisa motståndare till avregleringen av apoteken och kritiken kvarstår om än i mildare form. Man bedömer att en återgång till det tidigare helstatliga ägandet är en omöjlighet.

Alla våra tre apotek är fullserviceapotek som kan hantera recept, fullmakter och kan ta emot

meddelanden per internet. Om apoteket inte har en efterfrågad receptbelagd medicin i lager ska man kunna skaffa den inom 24 timmar (praktiskt ofta svårt). Om du söker en speciell medicin är det klokt att ringa eller mejla i förväg för att förvissa sig om att den finns att hämta. Vissa läkemedel kan förskrivas med subvention enligt läkemedelsförmånen. Det kostar då lika mycket i alla apotek. Ett läkemedel utanför läkemedelsförmånen skiljer ofta i pris mellan olika apotek.

Apoteket vid Tybble vårdcentral ägs av det statliga Apoteksbolaget och har öppet vardagar 08-18 och stängt lördagar och söndagar.

Lloyds apotek hette tidigare Doc Morris och ägs av den tyska koncernen Celesio AG genom företaget Admenta Sweden AB. Det har öppet vardagar 10-18, lördagar 10-15 och har stängt på söndagar.

Cura apoteket Universitetet ägs av ICA som köpt apotekskedjan Hjärtat av riskkapitalbolaget Altor (Jersey). Cura apoteket kommer att byta namn till Hjärtat och ingå i den kedjan. Apoteket är öppet 09-22 alla dagar, alltså under den tid då butiken också är öppen (06-23.45).

Nybyggena vid Universitetet

Nära universitetsrondellen pågår två nybyggen. Det största kommer att heta Novahuset och innehåller en mycket stor aula, i byggnaden skall dessutom bl.a. inrymmas HANDELSHÖGSKOLAN . Novahuset skall invigas den 16 oktober i år och dagen därpå är allmänheten välkommen att bese lokalerna.

Omedelbart söder om Novahuset har påbörjats ett husbygge som skall bli ett hotell för bl.a. gästforskare vid universitetet.

Håll utkik efter tider för 17 oktober

Seniorgympa

Seniorgympan i universitetets sal uppskattas av en stor grupp seniorer men det går nog att tränga in ytterligare någon. Det första försöket för hösten är **onsdagen den 2 september klockan 12.10**. Hela den veckan är gratis vilket gör att man också kan prova alla maskiner i gymmet.

Hänt i Örebro

Placera nedanstående händelser i rätt tidsordning.

- A. Lekeberg avsöndras från Örebro
- B. Flygplatsen i Täby invigs
- C. Motorvägen mot Arboga öppnas
- D. Örebro pastorat bildas av 8 församlingar
- E. Wadköping invigs
- F. Örebro högskola blir Örebro universitet
- G. Frukansvärd hagelskur
- H. SM i friidrott hålls på idrottsplatsen vid Campus
- I. Biblioteket flyttar in i nytt hus vid Södertorget
- J. Oskaria säljs till Bata
- K. Tybblundshallen för friidrott invigs
- L. Mariebergs köpcentrum öppnar i Rävgräva.

Facit.

E 65, J 68, G 72, B 78, I 81, H 83, L 87, A 95, F 99, C 00, K 08, D 14

Styrelsen

Lars Johansson	Holländareg 22	070-558 99 06
Torbjörn Wall	Aspvägen 8	32 38 53 sekr
Monica Rothamel	Syrénvägen 9	32 09 38 kassör
Ingrid Söderberg	Organistvägen 10	33 03 05
Anne-Marie Franzon	Norrbyås 519	23 80 12
Kåre Schortz	Rudbeckiusv. 12	36 45 22
Thomas Lydell-Olsén	Ormesta 505	18 76 51
Lars Mellberg	Ormesta 517	32 50 19

Föreningens postadress:

c/o Lars Johansson, Holländaregatan 22
702 86 Örebro
e-post: t.wall@swipnet.se

Hemsida: Googla på ”Almby-Norrbyås hembygdsförening”

Medlemsavgiften är 75 kr för enskild medlem och 100 kr för familj

Plusgiro: 45 66 96-4

Almby-Norrbyås hembygdsförening är en av 67 föreningar som tillsammans utgör Örebro Läns Hembygdsförbund

Föreningens skrifter finns tillgängliga i bibliotek och arkiv

Hemsidan

Föreningens hemsida kommer du in på genom att helt enkelt skriva Almby-Norrbyås hembygdsförening.

Hemsidan innehåller allmänt om föreningen, hur man blir medlem och styrelsens sammansättning. Man har tillgång till ett stort antal tidigare medlemsblad och rapporter från aktiviteter nyligen.

Naturligtvis finns det aktuella programmet på sidan och också eventuella ändringar.

Häradskarta 1864. Ett stort antal utflyttade gårdar är markerade. gammellåns slingrande lopp markerar sockengränsen och Lillån, Längjan, har ett eget os. Ett vattenuppföringsverk har uppförts vid järnvägens slut.